

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Η λέξη παιχνίδι παράγεται από τη λέξη παίζω/παις-παιδί/. Παιδί και χνίδι είναι έννοιες σύμφυτες και αδιάσπαστες. Αυτές τα δυο είναι αλληλένδετα γράφει ο Χρήστος Λάζαρος και ο Στέλπων Κυριακίδης αξιολογεί το παιχνίδι ως την κυριώτερη εκδήλωση της παιδικής ζωής. Με το παιχνίδι το παιδί εποιείται για τη ζωή, διαπαιδαγώγεται, αυτομερφώνεται, εξανθρωπίζεται, κοινονικοποιείται, απελευθερώνεται, αποκτά ψυχική, πνευματική και σωματική υγεία. Εκείνο που χαρακτηρίζει την παιδική ηλικία είναι η ασυγκρέτητη τάση για ανάπτυξη, γιαυτό το παιδί έχει τόση πλεονεκτητική. Αυτή η τάση εξυπηρετείται με δυο πολύτιμα παιδαγωγικά μέσα, με τα οποία η φύση προέκινε το παιδί. Το παιχνίδι και τη μέμηση.

Με τη λέξη παιχνίδι εννοείται η παιδεία το παιξιμό, η ενέργεια και η πράξη, η ψυχαγωγία, αλλά και το αντικείμενο, το δργανό, το μέσο με το οποίο γίνεται το παιχνίδι. Παίζω σημαίνει τρέχω, πηδώ, κυνηγώ, κρύβομαι, χορεύω αλλά και παίζω με τις κεύλες, τ' αυτοκινητάκια, τους βόλους.

Η σπουδαιότητα και η αξία του παιχνιδιού φαίνονται και από το γεγονός, ότι, το παιχνίδι έγινε αντικείμενο και θέμα αναφοράς, μελέτης, διετριβής και έρευνας της Παιδαγωγικής, της Ψυχολογίας, της Κοινωνιολογίας, της Ιατρικής, της Τεχνολογίας, της Ιστορίας, της Αρχαιολογίας, της Λαογραφίας, της Λογοτεχνίας, των Εικαστικών Τεχνών και της Μουσικής. Για την ευεργετική του αξία και το σκοπό που αυτό εξυπηρετεί, γράφτηκαν πολλά και αναπτύχθηκαν πάμπολες θεωρίες.

Το παιχνίδι είναι το κανέξοχήν θέμα της παιδικής λαογραφίας. Αυτό μαρτυρούν και οι τόσες συλλογές παραδοσιακών παιδικών παιχνιδιών.

Πρωτοπόρος στο θέμα αυτό υπήρξε ο Δημήτρης Λουκόπουλος ο οποίος δημοσίευσε τη συλλογή του το 1926. Τα παιχνίδια είναι γεννήματα χρόνων παλαιών και έχουν ηλικία γεροντική.

"Οσο εφορά τη Λογοτεχνία είναι γνωστό ότι πλέον διηγημάτων, παραμυθιών και περημάτων αναφέρονται στο παιχνίδι. Χριστούγεννα, Πρωτοχρονιά, Αη-Βασίλης και Πάσχα συνδέονται τόσο στενά με δώρα και παιχνίδια και είναι επόμενο οι λογοτέχνες μας, άλλος λίγο κι άλλος πολύ να γράψουν κάτι σχετικό.

Ο Αλέξανδρος Πάλλης εξέδωσε το 1889 τα "τραγουδάκια για παιδιά" που ωιλούν απευθείας στην παιδική ψυχή.

Με τι καμάρι περπατεί
την κεύλα της κρατώντας
και μένα σπάγγο το γατί¹
ξεπίσω της τραβώντας.

Στην "παιδιάστικη μέρα" του Σπύρου Παναγιωτόπουλου, που ως ποίημα μένει πάντα ωραίο, βλέπουμε διάχυτη μια γλυκιά νεσταλγία για τα παιδικά παιχνίδια.

Ω ποδίτσα σκολιάτικη
παιχνιδάκια και σβώλοι,
σταυραετοί, σβιύρες, τρέξιμο.
στης χεράς το περβόλι.

Στο "τι μ' αρέσει" ο Βιζηνός γράφει:
Μ' αρέσου τα στολίδια
σαν είναι γιορτινά
Μ' αρέσουν τα παχνίδια
σαν δεν έχω δουλειές.

Τι παιγνίδια έπαιζαν τα Σουφλιωτόπουλα στα χρόνια
της Τουρκοκρατίας

Το παιγνίδι είναι έκφραση του εσωτερικού φυχικού κόσμου του ανθρώπου, είναι η ζωή του παιδιού. Υπάρχουν παιγνίδια πολλών ειδών. Παιδαγωγικά, φυχαγωγικά, φυχοφθόρα /χαρτοπάγνια/ κ.λ.π. Τα Σουφλιωτόπουλα της Τουρκοκρατίας ώσπου να ενηλικιωθούν, να περάσουν τα 18 τους χρόνια, το θεωρούνται ντροπή τους να συχνάζουν στα καφενεία. Καταγίνονταν όλη την εβδομάδα με τις δουλιές τους και την Κυριακή γέμιζαν τις εκκλησίες. Γιαυτό και και οι εκκλησίες του Αγίου Γεωργίου και του Αγίου Αθανασίου στα τελευταία χρόνια της Τουρκοκρατίας που ο πληθυσμός της πόλης είχε φτάσει στις 14.000 είχαν 12 λερείς /9 στην πρώτη και 3 στη δεύτερη/ που πληρώνονταν όλοι τους από τα εισοδήματα των εκκλησιών και τα δώρα των πιστών.

Οι νέοι μετά το τέλος της Θείας λειτουργίας αντί να κατευθυνθούν στα καφενεία, συγκεντρώνονται στις πλατείες της συνοικίας τους και το μεν πρωινό το χρησιμοποιούσαν για τα παιγνίδια τους, το δε απογευματινό για τους χορούς που γίνονταν κάθε Κυριακή τακτικά και κάθε γιορτή.

Τα παιγνίδια που παίζονται μπορούμε να τα ξεχωρίσουμε σε φυχαγωγικά, σε εθνικού περιεχομένου, σαυτά, που δίδασκαν τη στρατηγική ικανότητα, σην ικανότητα του να μπορούν να διαλέγουν τους αρχηγούς τους, να τους διδάξουν την πολεμική τέχνη και τα παρόμοια, σε μουσικά, αυτιλήψεως, αγωνιστικά, τυχερά, δεξιοτεχνίας, υιμήσεως κ.λ.π.

Σε κάθε παιγνίδι έπρεπε πάντα να βρεθεί ο ικανότερος για να αναλάβει την αρχηγία που αν δεν τα κατάφερνε τον αντικαθιστούσαν αμέσως. Σε πολλά από τα ομαδικά παιγνίδια η έναρξη γινόταν με διάφορα ποιηματάκια κι όπου θα τελείωνε η τελευταία συλλαβή τους απέκει ή αρχιζει και το παιγνίδι.

Ένα τέτοιο ήταν :

Τσούμ πούπουλου κι σταφίδα πούπουλου
πιράντζα πιράντζα πουμάτα κι Ριπέντζα
τι γυρεύεις Κέβαλη, γυρεύου γω γυρεύεις συ
κόκκινη σαΐτα να βαρέσου του πουλί¹
πόφαγει το Μάστορη, τουν μπαρμπαρέτα
χάφει μια κουρμπέτα.

Το ποίημα αυτό καθ' αυτό δεν έχει καμιά σημασία ούτε και κανένα νόημα, είναι δύναμη ενδεικτικό της νοοτροπίας του τότε κόσμου που υστερούσε πολύ σε γραμματικές γνώσεις ήθελε όμως πάντα να ευφράζεται και να εκθέτει τις σκέψεις του με ποιήματα. Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παιγνίδια εκείνης της εποχής που μάς δείχνει την πολεμική υστερία που είχε η νεολαία καινού που έλπιζε πως θάρθει η ημέρα που το γένος μας θα ζητούσε να αποτινάξει το ζυγό της τυρρανίας που επί τόσα χρόνια τους καταπίεσε είναι ο 1. Πετροπόλεμος Το Σουφλί χωρίζόταν σε δυο μαχαλάδες την Καρκατσιλιά που άρχιζε από το Μεσοχώρι και έφτανε μέχρι την κορυφή του Αηλιά και την καμπιά από την πλατεία και κάτω μέχρι την πεδιάδα. Τα Σουφλιωτόποι λα ήταν πάντα αγαπημένα σ' όλα τα τοπικά, εθνικά και λοιπά ζητήματα. Τις Κυριακές και τις γιορτές χωρίζονται σε δυο μεγάλες ομάδες τους καρκατσέληδες και τους καμπιώτες και κήρρυταν τον πόλεμο μεταξύ τους. Για δυλα τους είχαν τις πέτρες που στην πλαγιά του λόφου ήταν άφθονες.

Σημείο καταλήψεως του "Χριστιάνη τυριώνα" Β.Δ της πόλης. Επειδή η τοποθεσία αυτή βρίσκεται πιο κοντά στους καρκατσέληδες οι νέοι της συνοικίας αντής φρόντιζαν να την καταλάβουν από το πρώτο πριν προλάβουν οι καμπιώτες και ανέβουν επάνω αφού πρώτα γέμιζαν τα ζωνάρια τους με πέτρες. Φρόντιζαν δε να συγκεντρώσουν πέτρες και σε διάφορα στρατηγικά

σημεία. Από την έλλη μεριά οι καμπιώτες με τα ίδια όπλα, ξεκινούσαν από τον κάτω μαχαλά και προσπαθούσαν να διώξουν τους εχθρούς τους που είχαν ήδη καταλάβει του Σεριστιάν την τσιούκα. Κι όταν καμιά φορά το κατόρθωναν αυτό και ανέβαιναν στην κορυφή του λόφου μια κραυγή αντηχούσε σαν πολεμικός παιάνας που ακουγόταν σε πολύ μαυρινές αποστάσεις.

Οι αντίπαλες ομάδες είχαντους αρχηγούς τους, αυτοί τα πρωτοπαλλήκαρά τους, τους επιτελείς και μια ομάδα που θα έμπαινε στο εχθρικό στρατόπεδο για να φέρει σύγχιση. Πολλές φορές τρυπούσαν κεφάλια κι απ' τις δυο μεριές, είχαν διώσει τα σύνεργά τους για να επιδένουν τις πληγές και να συνεχίζει ο τραυματίας να πολεμά.

Στα τελευταία χρόνια της Τουρκοκρατίας ο πόλεμος έπαιρνε άγριες διαστάσεις γιατί **μερικοί** χρησιμοποιούσαν και πιστόλια καὶ τότε αναγκάζονταν να επέμβει η Τουρκική Αστυνομία /οι Τσανταρμάδες/ για να τους διαλύσει. Στην περίπτωση αυτή οι "εχθροί" ενώνονταν και χυνηγούσαν τον πραγματικό εχθρό, τον Τσέρκο.

Με την προσφυγιά των Σουφλιωτών όταν τους χυνηγούσαν οι Βούλγαροι το 1914, έλειψε το **παγκόλι** αυτό μέχρι το 1920 που ξαναγύρισαν στην πόλη με την απελευθέρωση της Θράκης. Το έθιμο κράτησε λίγα ακόμη χρόνια και έσβησε τελείως από τους μεγάλους και το έπαιζαν μόνο που και που οι μικροί.

2. **Η τσιατάλα** ήστηγνίδι που παιζόταν από αγόρια 12-18 χρονών αλλά πολλές φορές και από μεγαλύτερους, ακόμα και παντρεμένους. Ήταν ένα κομμάτι εύλοι από δένδρο συνήθως μουριάς, με τρία πόδια ώστε να στηρίζεται εύκολα στη γῆ και να στέκεται δρυιό. Έπαιρναν μέρος 5-10 έτομα αγόρια με έναν αρχηγό και άρχισε με το ποίημα 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10 και του Παντελή γυναίκα έσκυψε να κάρει πέτρι να βαρέσει την Ανέζα κι Ανέζα του Γιουργάκη άφεριμ πουλλή κουράκι. Η τσιατάλα έπρεπε να τοποθετηθεί δρυιά μέσα σε ένα κύκλο. Ήρα παδ τον κύκλο σε απόσταση 5 ή 15 μ. ανάλογα με την ηλικία των αγοριών που παίζανε, γράφονταν μιας οριζόντια γραμμή που αποτελούσε την αφετηρία για τους άλλους παίκτες οι οποίοι ήταν εφοδιασμένοι με μια εύλινη βέργα ο,75 μ. και πάνω και αρκετά χονδρή. Οι παίκτες έπρεπε να ρίξουν τη βέργα τους από την αφετηρία με σκοπό να κτυπήσουν την τσιατάλα και να την απομακρύνουν δύσιο μπορούσαν πιο μακριά από τη θέση της. Ο φύλακας ήταν υποχρεωμένος τότε να τρέξει να πάρει την τσιατάλα και να την τοποθετήσει μέσα στον κύκλο δρυιά. Στο διάστημα αυτό ο παίκτης που έριξε την τσιατάλα είχε το δικαίωμα να τρέξει και να πάρει τη βέργα του και να γυρίσει πίσω στην αφετηρία για να ξαναρίξει. Ήδη διώσεις ο φύλακας κατέρθωνε να τοποθετήσει την τσιατάλα στη θέση της και έπιανε τον παίκτη πριν κατορθώσει να φτάσει στη βέργα του, τότε γινόταν εκείνος φύλακας. Ήδη πάλι ο παίκτης κατέρθωνε να φτάσει στη βέργα του πριν ο φύλακας τοποθετήσει την τσιατάλα στη θέση της, είχε το δικαίωμα να παραιείνει εκεί πατώντας πάνω στη βέργα του ως που άλλος παίκτης να ρίξει την τσιατάλα χωρίς να μπορεί ο φύλακας να τον πειράξει και τότε να πάρει τη βέργα του και να φτάσει στην αφετηρία για να ξαναρίξει.

Συνέβαινε πολλές φορές να έχουν ρίξει δύο οι παίκτες και να μην έχουν αγγίξει την τσιατάλα. Μότε ο φύλακας καιροφυλακτούσε να μπορέσει να πιάσει οποιονδήποτε, για να γλυτώσει. Σκοπός του παγκόλιου ήταν η εκγύμναση των χεριών και των ποδιών, η σκοποποιολή και η δύσηνση τις αντίληψης.

3. **Η Μάδα** Ένα παιγνίδι που παιζόταν όχι μόνο από νέους αλλά και από μεγάλους ακόμα και παντρεμένους άνδρες, με μεγάλη ευχαρίστηση. Ήταν η μάδα ένα κομμάτι σκληρής πέτρας που ζύγιζε μισή-μιά οκά. Το σχήμα της

τετράγωνο ή στρογγυλό. Οι παίκτες μπορούσε να ήταν 2 ή μέχρι 10 οπότε χωρίζονταν σε δύο ομάδες με τον καλύτερο παίκτη σαν αρχηγό. Ο καθένας έπρεπε να έχει τη μάδα του. Το τίμημα της νίκης ορίζονταν από την αρχή και ήταν ή το κουβάλημα των νικητών στις ράχες των ηττημένων σε μια ορισμένη απόσταση / απ' τη μία εστία του παλιγνιδιού ως την άλλη/ ή μια κανάτα μεταξύ του οποίου θα έριχναν δλοι μαζί μετά το τέλος του παλιγνιδιού καθισμένοι στα πεζούλια της πλατειούλας τους έχοντας για πεζέ και μια μασούρα/χωμάτινο πιέτο/ λαχαριά. Παιζόταν ως εξής: 'Μιλιαν μια απόσταση 1.-15 μ. και εκεί σε κάθε σημείο έμινγαν έναν πάσαλο για δημάρτιν.' Έπρεπε να φριστεί και η ομάδα που θα έριχνε πρώτη και η βολή δινόταν ή με κανένα ποιηματάκι ή με καιμά θούρκικη δεκάρα που την έριχναν στον αέρα αφού προηγουμένως δριζε ο κάθε αρχηγός τις ήθελε. Γιατί ή Ντουρά /κορώνα ή γράμματα δύος θα λέγαιμε εμείς τώρα/. Οι παίκτες έριχναν τη μάδα τους ένας απ' τη μια ομάδα κι άλλος από την άλλη, τελευταίος δε πάντα ο αρχηγός που λεγόταν και μπαμπάς ή μάνα της ομάδας. Βιοτός τους ήταν ποιός θα πήγαινε τη μάδα του πιο κοντά στον πάσαλο. Η ομάδα που θα έφερνε τη μάδα της πιο κοντά στο σημάδι θα ήρθε έναν βαθμό /είχαν 20-30 βαθμούς/ δύος ορίζονταν απ' την αρχή. Το γράφιμο των βαθμών γίνονταν πάνω σε ένα πελεκημένο ξύλο στη μια τευ έκρη, 25-30 πόντους που τη λέγανε τσίτα και στην άλλη χονδρό. Η κάθε ομάδα έπαιρνε την έκρη που ήθελε και δταν έπαιρνε βαθμό με ένα μαχαιράκι σημείωναν στην έκρη της ομάδας μια σχίσμη. Όποια ομάδα έπαιρνε τις περισσότερες σχίσμες έβγαινε νικήτρια.

4. Μακρή Γκατζιόλα Παιζόταν μόνο από αγόρια μικρά ή μεγάλα. Τα παιδιά χωρίζονταν σε δύο ομάδες με 5-10 παιδιά η κάθε ομάδα και ένα αρχηγό η κάθε μια. Με ένα ποίημα ορίζονταν πιά από τις δύο ομάδες θα έσκυψε πρώτη, για να δεχτεί τους άλλους πάνω στη ράχη της. Ο αρχηγός της ομάδας στηρίζονταν δρθισ σ'ένα τοίχο και οι παίκτες του έσκυψαν κατά σειρά πιάνονταν ο ένας πίσω από τον άλλο έτσι ώστε να αποτελούν με τη ράχη τους μια μικρή γκατζιόλα /ράχη γαϊδουριού/, και οι άλλοι παίκτες από μακριά φρόντιζαν να ανέβουν πάνω στη μακρή γκατζιόλα κι δταν βρισκόταν δλοι επάνω τότε ο αρχηγός της ομάδας μετρούσε ως το 10, οπότε ήν κρατιούνταν δλοι τους πάνω στη γκατζιόλα κατά το δθάστημα αυτό, κέρδιζαν και ξανάρχιζαν από την αρχή. Άν δμως κάποιος δεν κρατιόταν και πατούσε λίγο το πόδι του στη γή τότε έχανε δλη η ομάδα και γινόταν το αντίθετο.

5. Τα Τσιαγκλιά Ήταν ένα παιγνίδι που παιζόταν κυρίως από κορίτσια, ή παιδιά μικρής ηλικίας 10-14 ετών. Τις προμεσημβρινές ώρες των Κυριακών και εορτών έπαιζαν ομαδικά παιγνίδια και τις απογευματινές έβγαιναν στις πλατείες για χορό. Τις καθημερινές δεν έβλεπες κορίτσια έξω γιατί από μικρά τα μάθαιναν να γνέθουν, να πλέξουν, να κεντούν και να υφαίνουν την προΐκη τους. Τα τσιαγκλιά ήταν κομμάτια κεραμιδιών ή πέτρας με λείες και τις δύο επιφάνειες για να στέκονται το ένα πάνω στο άλλο. Έκαναν ένα κύκλο και έβαζαν μέσα τα τσιαγκλιά τους το βνα πάνω στο άλλο. Αντίκρυ από τον κύκλο σε απόσταση 1-10 μ. έγραφαν μια οριζόντια γραμμή σαν αφετηρία. Από εκεί οι παίκτες έριχναν τη μάδα τους με σκοπό να χτυπήσουν τα τσιαγκλιά και να τα σκορπίσουν, οπότε ο φύλακας έπρεπε να τα ξαναμαζέψει στο κέντρο του κύκλου. Μέχρις ότου ο φύλακας να κάνει αυτό ο παίκτης είχε το δικαίωμα να τρέξει να αρκάξει τη μάδα του να γυρίσει στην αφετηρία χωρίς να προλάβει ο φύλακας αφού τακτοποιήσει τα τσιαγκλιά να τον πιάσει στο δρόμο. Ήρδ της αφετηρίας οπότε γινόταν αυτός φύλακας. Άν δεν προλάβαινε να γυρίσει ο παίκτης πατούσε πάνω στη μάδα του και περίμενε να ρίξει άλλος παίκτης τα τσιαγκλιά για να βρει καιρό να φύγει χωρίς να πιαστεί. Ή έπρεπε να φροντίσει εφ' δσον πατούσε

τη μάδα του χωρίς να την πιάσει με τα χέρια του να τη βάλει πάνω στα δάχτυλα του δεξιού του ποδιού και να την πετάξει προς τα πάνω για να την πιάσει τότε με τα χέρια του και να φύγει. Συνέβαινε πολλές φορές όλοι οι παίκτες να μη μπορούν να ρίξουν τα τσιαγκλιά και μαζεύονταν όλοι γύρω από τον φύλ και εάν κατόρθωναν να πατήσουν τη μάδα τους. Αν πριν την πατήσουν τους έπιανε ο φύλακας γίνονταν αυτοί φύλακες. Το παιγνίδι συνεχίζοταν ώσπου να γίνουν δόλοι φθλακες.

6. **Κίρ-κιλι-πλάκια /πουλάκια/ή στουν ήλιου στου Φιγγάρ'**. Και αυτό το παιγνίδι παιζόταν κυρίως από κοπέλλες. Τις δύο μεγαλύτερες τις δριζαν για αρχηγούς, κάθε μια δε απ' αυτές κρυφά απ' δλες τις άλλες που αποτελούσαν τα πουλάκια /15-20/ έπειρνε σε συννενόηση με την άλλη, του ήλιο ή το φεγγάρι. Ήλανονταν τότε από τα χέρια και στεκόταν ή μία αντίκρυ από την άλλη και σήκωναν τα χέρια τους έτσι ώστε να γίνει αφίδα κάτω από την οποία θα περνούσαν τα πουλάκια πασσμένα χέρι χέρι και τραγουδώντας το: Κίρ-κιλι πλάκια γύρσιτι πίσου, κάκιαν φουλιές σας κλαίν τα πιδιά σας, κλούβιασαν τ' αυγά σας, ώσπου έφτανε το τελευταίο πουλάκι κάτω από τη γέφυρα δύο και το σταματούσαν οι αρχηγοί κόβοντάς το απ' δλη τη γραμμή και το ρωτούσαν κρυφά τι προτιμά ήλιο ή το φεγγάρι. Ανάλογα με την προτίμησή του πήγαινε και κάθονταν πίσω από τον αρχηγό που είχε το όνομα που προτίμησε. Έτσι συνεχίζοταν το παιγνίδι ώσπου να τελειώσουν δόλα τα πουλάκια και τότε αφού πιάνονταν δόλα πίσω από τους αρχηγούς τους και οι αρχηγοί αναμεταξύ τους, έκαμπναν μια διελκυντήδα και δποιά ομάδα κατόρθωνε να στραβήξει την άλλη πέρα της γραμμής που είχε καθοριστεί θεωρούνταν νικήτρια.

7. **Πουλιαλιάκα** Στο παιγνίδι αυτό έπαιρναν μέρος αρκετά παιδιά κι αποτελούσαν δόλα μαζί μια ομάδα. Έπαιρναν δόλα από μιά βέργα μακριά 1-1,5μ. Τη μια άκρη αυτής της βέργας τη στήριζαν πάνω στα δάχτυλα του δεξιού ποδιού, την άλλη άκρη τη στήριζαν με το δείχτη του δεξιού χεριού και ύστερα από μερικές ταλαντώσεις του δεξιού ποδιού για να δώσουν δύναμη την πετούσαν με δση δύναμη μπορούσαν προς τα εμπρός. Το ίδιο έκαναν δόλοι οι παίκτες ο ένας ύστερα από τον άλλο. Νικητής θεωρούνταν εκείνος που θα πετούσε τη βέργα του μακρύτερα. Τις περισσότερες φορές από την αφετηρία της εκτόξευσης μέχρι σε μια ορισμένη απόσταση έβαζαν κι ένα σημάδι που ήταν υποχρεωμένοι οι παίκτες να χτυπήσουν ή τουλάχιστον να το πλησιάσουν. Ένα απ' τα ποιηματάκια που χρησιμοποιούσαν στην έναρξη του παιγνιδιού ήταν και το παρακάτω: Τα παλά-παλαιμηδάκια τα δύο τα τρία πάν να βρουν τη θάλασσα και την κυρά-φροσύνη να καλαμαρίσει. Άγιωτάτου και Παναγιωτάτου Δέσποτα αν δε σι σαμαρώσου κι αν δε σι πάνου στου μπαΐρ ξύλα να σι φουρτώσου ν' άναψεις την κανδήλα σου να βάλεις λίγου λάδι να έβθεις ιγώ του βράδου.

Σκοπός του παιγνιδιού ήταν η εκγύμναση των άνω και κάτω άκρων και κυρίως δύως η σκοποβολή.

8. **Η σκλέντζα** Ήταν δύο ειδών. Πρώτο είδος : "Ένα κομμάτι ξύλο 25-30 εκατ. μήκος που αποτελούσε τη σκλέντζα και ένα άλλο ξύλο μακρύτερο και χοντρότερο λιγάκι με το οποίο ο παίκτης χτυπούσε τη σκλέντζα. Οι παίκτες χωρίζονταν σε δύο ομάδες. Κάθε ομάδα μπορούσε να έχει 3-5 παίκτες.. Το έπαιζαν τα αγόρια ζεχωριστά ή κορίτσια αλλά πολλές φορές και ανάμεικτα." Αρχιζε συνήθως με ένα ποίημα δύως: στην τσιατάλα οι μπαμπάδες θα έπαιρναν ένα ίσιο κεραμίδι θα έφτυναν από τη μια μεριά να υγραθεί και θα δριζε ο καθένας απ' τους δύο πια μεριά θέλει. Θα το ρίχνανε

έπειτα στον αέρα φηλά και όταν έπεφτε στη γή θα παρατηρούσαν πια πλευρά είναι από πάνω κι **Έκείνη** η ομάδα θα άρχιζε το παιγνίδι. Έκαναν μια γουρνίτσα/μικρή λακούβα/ κάτω στη γή έβαζαν τάνω της τη σκλέντζα οριζόντια και με την άλλη βέργα την οποία έβαζαν κάτω από τη σκλέντζα θα φρόντιζαν να ρίξουν αυτήν δύο μπορούσαν μακρύτερα από την αντίπαλη ομάδα που είχε ήδη καταλάβει τις θέσεις της πέρα απ' τη λακούβα. Η ομάδα αυτή είχε το δικαίωμα εφ' όσον η σκλέντζα βρισκόταν στον αέρα να την πιάσει ένα μπορούσε, οπότε ο παίκτης που την έριχνε καιγόταν. Άν δώμας δεν προλάβαινεν να την πιάσουν κι έπεφτε κάτω στη γη τότε εκείνος που έριχνε τη σκλέντζα τοποθετούσε την άλλη βέργα του οριζόντια πάνω στη γούρνα απ' την οποία κι έριχνε τη σκλέντζα και ένας παίκτης της αντίθετης ομάδας θά έριχνε τη σκλέντζα από κεί που έπεφτε κάτω στη γή να χτυπήσει τη βέργα που ήταν τοποθετημένη πάνω στη γούρνα. Άν το πετύχαινε αυτό ο παίκτης καιγότων, αλλιώς κέρδιζε έναν πόντο υπέρ της ομάδος του. Έτσι συνεχίζονταν το παιγνίδι ώσπου να χάσουν δύοι οι παίκτες της ομάδας και τότε γινόταν η αντικατάστασή τους. Ήταν η ομάδα που θα είχε τους περισσότερους πόντους. Δεύτερο είδος:

Ένα ξύλο μήκος 15-20 πόντους και πάχος 2-3 αλλά πελεκημένο έτσι ώστε η μία του όψη να είναι πλευρά του πλάγιου παραλληλεπίπεδου/γιατί η άλλη σκλέντζα θα αποτελούσε ένα ορθογώνιο παραλληλεπίπεδο/ ή άλλη άκρη της δύμας θα απέληγε σε μια μύτη προς τα επάνω έτσι που όταν έπειτε στη γη να χτυπιόταν εύκολα και να σηκώνεται στον αέρα ώστε να υπορεύει ο παίκτης με το άλλο ξύλο που ιρατούσε στα χέρια του να τη χτυπήσει πριν πέσει κάτω και να τη φέρει μακριά προς το μέρος της αντίπαλης ομάδας. Πειζόταν και αυτή δύως και ή άλλη από 2 ομάδες αγοριών ή κοριτσιών ή και μικτές. Ο παίκτης της ομάδας που είχε την αργή έβαζε τη σκλέντζα στη γούρνα και με την άλλη βέργα θα προσπαθούσε να πρωθήσει αυτήν μακριά προς το μέρος της αντίθετης ομάδας. Κι εδώ υπορούσαν να την πιάσουν τη σκλέντζα στον αέρα οπότε καιγόταν ο παίκτης κι έπαιρνε άλλος σειρά. Αλλιώς ένας παίκτης της αντίθετης ομάδας θα φρόντιζε ρίχνοντας τη σκλέντζα να χτυπήσει τη βέργα που εν τω μεταξύ την είχε θέσει ο άλλος πάνω στη γούρνα. Άν το κατόρθωνε ο παίκτης καιγόταν. Άν δώμας δχι ο ίδιος παίκτης ζύγιαζε τη σκλέντζα με τη βέργα του και την άφηνε να πέσει προς τη γή, οπότε είχε το δικαίωμα να τη χτυπήσει και να τη διώξει δύο πιο μακριά υπορούσε προς την αντίθετη ομάδα. Ήλγε το δικαίωμα τρεις φορές να τη χτυπήσει και τότε μπορούσε με τη βέργα του από κεί που είχε πρωθήσει τη σκλέντζα ως τη γούρνα και μετρούσε τόσους πόντους σε βίαιος της αντίθετης ομάδας δύος βέργες θα έπαιρνε ο χώρος απ' τη σκλέντζα ως τη γούρνα. Έτσι εξακολουθούσε το παιγνίδι ως το τέλος, ηταν ήταν εκείνη που είχε τους περισσότερους πόντους. Το τίμημα της νίκης ήταν ως επί το πλείστον να μεταφέρουν τους νικητές οι ηττημένοι πάνω στη ράχη τους από την αφετηρία/τη γούρνα/ ως εκεί που θα εξεφενδόνται τη σκλέντζα ο αρχηγός της νικήτριας οι ομάδας.

9. **Τα Σέδερα** Ένα από τα πιο αγαπημένα παιγνίδια των εφήβων κυρίως εκείνης της εποχής. Το παιγνίδι αυτό πολλές φορές το έπαιζαν και παντρεμένοι /30-40 ετών/ αλλά και μικροί. Ήταν το πιο αγαπημένο γιατί εκτός του δτι εξποκούσε τους παίκτες στη σκοποβολή είχε και λίγο κερδοσκοπικό σκοπό, γιατί οι μεγάλοι το παίζανε με λεφτά σενώ οι μικροί με κουμπιά /κόπτοις δτως τα λέγανε τότε/ ή με τσινιά οι πιο μικροί. Τσινιά ήταν μικρά καμπανάκια από πιάτα πορσελάνης τα οποία τότε ήταν σπάνια γιατί μεταχειρίζονταν κυρίως πιάτα χωμάτινα τα πνάκια τα λεγόμενα.

Η ομάδα που θα ελάμβανε υέρος στο παιγνίδι αποτελείτο από 3-6 παίκτες. Ο καθένας από τους παίκτες έπρεπε να είναι αφοδιασμένος με ένα κουμάτι σίδερο /τετράγωνο ή παραληλόγραμμο μήκους μισς τετρ. παλάμης/απ' όπου και η ονομασία "τα σίδερα" και το οποίο έπρεπε από τη μια πλευρά να είναι πολύ γυαλιστερό για να γλιστρά εύκολα πάνω στη γη. Βριτανικαν μια πέτρα στρέγγυλη που να έχει χυλική βάση από κάτω για να κάθεται πάνω στη γη. Η επάνω επιφάνειά του έπρεπε να είναι επίπεδη γιατί εκεί τοποθετούσαν τα κέρματα που θα κανόνιζαν απ' την αρχή /ήταν δε αυτά τουρκικά κέρματα-μισό μεταλλίκι, ένα μεταλλίκι, ή ένα γρόσι ανάλογα με την οικονομική κατάσταση της ομάδας/. Την πέτρα αυτή που λεγόταν Κούκουρ την τοποθετούσαν μέσα σε ένα κύκλο 50-60 πόντων διαμέτρου. Έγραφαν δε και μια οριζόντια γραμμή μακριά από τον κούκουρ 15-20 μ. απ' την ισούα και θα έριχναν δύο με τη σειρά το σίδερό τους για να χτυπήσουν το κούκουρ. Τη σειρά δε την έπαιρναν ως εξής: Έμπηγαν στη γη ένα κορφί ή οτιδήποτε, ένα πάσαλο μακριά από τον κύκλο 10 μ. κι ο καθένας έριχνε το σίδερό του προς το σημάδι αυτό. Ανάλογα με τη θέση που έπαιρνε το σίδερό του προς το σημάδι κανονιζόταν και η σειρά τους. Τότε με τη σειρά που θα έπαιρνε ο καθένας θά άρχιζαν τα παιγνίδια. Ο πρώτος απ' τη γραμμή της αφετηρίας θα έριχνε το σίδερό του με σκοπό να χτυπήσει τον κούκουρ έτσι ώστε να φύγει αυτός μακριά και να μείνουν τα λεφτά γύρω από το σίδερό του, οπότε θα τα έπαιρνε δύο και θα έστηναν άλλα λεφτά για να ξαναρχίσουν από την αρχή. Συνέβαινε πολλές φορές να περάσει ξυστά το σίδερό του απ' τον κούκουρ και να πέσουν μεν τα λεφτά στη γη, να μείνουν δύο δύο γύρω απ' αυτόν. Τότε οι παρακολουθούντες από γύρω, κι ήταν πάντοτε πολλοί αυτοί, φώναζαν μένα στόμα: Τ' κούκουρ δηλαδή ότι τα λεφτά παρέμειναν για τον κούκουρ και θα εξακολουθούσαν οι άλλοι με τη σειρά τους να ρίχνουν το σίδερό τους και δύοις κατόρθωνε να φέρει το σίδερό του κοντά στα λεφτά, εκείνος θα έπαιρνε αυτά που ήταν κοντά στο σίδερό του. Για τα άλλα δε, θα προσπαθούσαν οι άλλοι με τη σειρά τους να φέρουν το σίδερό τους κοντά στα λεφτά για να τα πάρουν.

Αν ως το τέλος που θα έριχνε κι ο τελευταίος παίκτης έμειναν ακόμη λεφτάγύρω στον κούκουρ, τότε ή θα ξανάριχναν από την αρχή με τη σειρά και πάλι ποιος θα μπορέσει να τα κερδίσει ή δύο θα έμεναν θα τα βάζανε κι εκείνα στον κούκουρ μαζί με τα νέα που θέριζαν δύο τους για να ξαναρχίσουν απ' την αρχή το παιγνίδι.

Το παιγνίδι αυτό γύμναζε τους παίκτες ολοκληρωτικά. Πρώτα πρώτα στο σημάδι, μα μαζί μ' αυτό γύμναζε την αντίληψη, την οξυδέρκεια του παίκτη και δύο τα μέλη του σώματός του.

ΤΟ. Το τόκι εήμερα την νεολαία την έχει απορροφήσει κυριολεκτικά το ποδόσφαιρο που στην εποχή για την οποία γράφουμε ήταν τελείως άγνωστο στους νέους. Τότε μεταχειρίζόταν το τόπι που το έκαναν οι Τερεζήδες/ειδικοί ραφτάδες για τα Σουφλιώτικα ρούχα/από διάφορα χρωματιστά κομμάτια μάλλινου υφάσματος/σαγιέκι/ τα οποία περίσσευαν από τα ρούχα που έκαναν. Τα κουμάτια αυτά είχαν το σχήμα ισοσκελούς τριγώνου/ ή αυνολικά/ τα συνέρρεατα δύο μαζί και άφηναν μόνο ένα υέρος ανοιχτό για να το γεμίσουν στο τέλος και πάλι με άχρηστα κουρέλια και όχι το κλείσουν. Με τέτοια τόπια έπαιζαν διάφορο παιγνίδια δύος τα έξι:

α/ Πετρίτσα Ήταν ένα παιγνίδι που παιζόταν από δύο ομάδες αγοριών ή κοριτσιών ή μικτές. Επέι οεφαλής της κάθε ομάδας έμπαινε πάντα ένας που λεγόταν και μπαμπάς της ομάδας. Η αρχή του παιγνιδιού δίνονταν πάντα στην ομάδα που θα είχε την τύχη ή με ένα από τα συνηθισμένα παιχνιδά-

μια ή με το κεραμίδι που ρίχνονταν στον αέρα/ή αντί κεραμιδιού, μια μαγκίρα Ιούρκικη με το Γιαζί-Μπουρά/. Παιζόταν ως εξής:

Έστηναν μια πέτρα /γιαυτό λεγότων και πετρίτος/, τεχράγωνη, όρθια που θα θεωρούνταν και ως αφετηρία του παγνιδιού. Η τυχερή ομάδα θα άρχιζε πρώτη η δε άλλη ομάδα θα λάμβανε θέση απέναντι από την πέτρα σε απόσταση από 10-30 μέτρα μακριά, ανάλογα με τη δυναμικότητα του παίκτη που θα είχε να εισφενδονίσει το τόπι. Κάθε ομάδα αποτελούνταν από 3-10 παικτες. Ο πρώτος που θα άρχιζε θα έπαιρνε το τόπι και θα στεκόταν κοντά στην πέτρα και από κει χτυπώντας το τόπι με την παλάμη του χερού θα προσπαθούσε να περάξει τό τόπι δύο μπορούσε πιο μακριά προς την αντίθετη ομάδα που παραφύλαγε κι είχε δικαίωμα να πλάσει τη σφαίρα στον αέρα οπότε και γόταν ο παίκτης και θά έπαιρνε άλλος σειρά. Αν δικαίωσε κάτω τό τόπι να χτυπήσει την πέτρα /αφετηρία/ και πάλι και γόταν ο παίκτης, άλλιως είχε το δικαίωμα ο παίκτης να ξεκολουθήσει το παγνίδι ως που να τον κάψουν 3 φορές. Ο κάθε παίκτης θα χτυπούσε το τόπι με την παλάμη έπειτα άλλες τρεις φορές θα χτυπούσε το τόπι στη γη και αυτό θα υφωνόταν επάνω αμέσως δε ο παίκτης έπρεπε και πάλι να το κτυπήσει με την παλάμη για να το στέλνει μακριά προς την αντίθετη ομάδα. Αυτό εξακολουθούσε να γίνεται με δλους τους παικτες της ομάδας ώσπου να κρούν δλοι και τότε γινόταν η αλλαγή των θέσεων των ομάδων. Κάθε επιτυχία ενός παίκτη εθεωρέετο και ένας πόντος, γεκάτορια θεωρούνταν η ομάδα που είχε τους περισσότερους πόντους και το τέλη της νίκης ήταν πάντα κυρίως η μεταφορά των παίκτων πάνω στη ράχη απ' τους ηττημένους από την αφετηρία μέχρι του σημείου που θα είχε οριστεί εκ των προτέρων.

Β/ Μπιλίκ /Τουρκική λέξη που σημαίνει πλήθος, μπουλόνκι/.

Παιγνίδι που παιζόταν με το τόπι και από δύο ομάδες 10-15 στη μια ομάδα και άλλοι τέσσοι στην άλλη παλληκάρια ή ψεχωριστά χοπέλλες ή μικτές ομάδες. Και οι δύο ομάδες τραβούσαν από μια οριζόντια γραμμή που να απέχουν μεταξύ τους 10-20 μέτρα. Και εδώ δριζαν έναν επικεφαλής της ομάδας. Με την έναρξη του παγνιδιού η ομάδα που θα είχε την τύχη να ρίξει πρώτη το τόπι το πετούσε προς την αντίθετη ομάδα ώστε να μη μπορέσει κανένας να το πλάσει, γιατί αν το έπιλανε η ομάδα αποκτούσε το δικαίωμα να στέλνει αμέσως στην αντίθετη ομάδα έναν παίκτη δικό της. Τότε η ομάδα αυτή θα προσπαθούσε με κάθε τρόπο να πετάξει το τόπι έτσι ώστε να πλάσει ο δικός της παίκτης και αυτό κατόρθωντε αυτό κέρδιζε αμέσως έναν πόντο. Αν δικαίωσε το τόπι το έπιλανε ένας της αντιθέτου ομάδας ο ξένος παίκτης έπρεπε αμέσως να εγκαταλείψει την ομάδα και να φύγει προς το μέρος της δικής του ομάδας ο δε παίκτης που κρατούσε το τόπι έπρεπε να ρίξει αμέσως και να χτυπήσει τον παίκτη που έφευγε γιδη προστη δική του ομάδα και αν το πετύχαινε τότε αιχμαλώτιζε τον παίκτη και τον έκαμνε δικό της πλα, διαφορετικά ο παίκτης γύριζε στην ομάδα του ελεύθερος. Θα κέρδιζε η ομάδα που κατόρθωνε να αιχμαλωτίσει τους περισσότερους της αντιπάλου ομάδας.

Γ/ Γουρνίτσες 'Ενα παιγνίδι που παιζόταν με το τόπι και μάλιστα μονάχα από κορίτσια, σπάνια δε από αγόρια. Παιζόταν από μια ομάδα 5-8 κορίτσια. Όταν ήταν 8 π.χ. οι παικτες έκαμναν 7 γούρνες /λάχκους/ στη γη τη μια μετά την άλλη σε απόσταση 5-10 πόντους και στο πλάι στη μέση μια άλλη γούρνα που θα ανήκε σαυτόν που θα έπεφτε η τύχη να αρχίσει το παγνίδε.

Τότε η κάθε παίκτρια με τη σειρά της έριχνε το τόπι από μια ορισμένη απόσταση προς τις γούρνες με το σκοπό να μπορέσει να σταματήσει το τόπι μέσα σε μια απόδεις τις γούρνες. Αν το κατάφερνε θα έβαζε μέσα

σαυτήν τη γούρνα μια μικρή πετρίτσα / ένα λιθαράκι/ που λεγόταν φείρα.

Οι γούρνες βέβαια ανήκαν η κάθε μια και σε ορισμένο άτομο και δεσς περισσότερες φείρες μάζευε τόσο το χειρότερο. Αν δημιώς το τόπι επεφτει μέσα στη γούρνα του φύλακα τότε αυτός είχε το δικαίωμα να αρπάξει το τόπι και να προσπαθήσει να χτυπήσει κάποιον. Αν το κατάφερνε θα γινόταν εκείνος φύλακας και ο άλλος θα έπαιρνε τη θέση του. Αν δε χτυπούσε κανένα, θά έβαζε στη γούρνα του μια φείρα, και θα εξακολουθούσε το παιγνίδι με τον ίδιο τρόπο. Τελείωνε δε το παιγνίδι δταν οι γούρνες γέμιζαν με τόσες φείρες δεσς είχαν συμφωνήσει απ' την αρχή του παιγνιδιού.

δ/ Γκατζολάκια 'Άλλο παιγνίδι που παιζόταν με το τόπι ως εξής:

Μια ομάδα από 5-10 αγόρια έλεγαν ένα ποιηματάκι ποιος θα έχει την τύχη να αρχίσει το παιγνίδι. Αυτός ήταν υποχρεωμένος να δεχτεί πάνω στη ράχη του τον αρχηγό της ομάδας, ο οποίος χτυπούσε το τόπι κάτω στη γή. Εκείνο βέβαια από την ελαστικότητα που είχε υφαντόταν προς τα επάνω και οι άλλοι παίχτες που είχαν σχηματίσει έναν κύκλο ή ημικύκλιο γύρω θα φρόντιζαν να πιάσουν το τόπι γιατί δποιος θα έπιανε το τόπι θα είχε το δικαίωμα ν' ανέβει και αυτός μετη ράχη του τυχερού και να χτυπήσει το τόπι κάτω στη γή. 'Έτσι μπορούσαν να περάσουν δλοι από τη ράχη του πρώτου τυχερού. Αν δημιώς συνέβαινε ώστε να στοχήσουν και να μη μπορέσει κανένας να πιάσει το τόπι τότε το άρπαζε από κάτω ο τυχερός που τον ανέβαιναν και προσπαθούσε ρίχνοντας το τόπι να χτυπήσει δποιον έβλεπε πλησιέστερα. 'Αν το πετύχαινε εκείνος που θα χτυπιόταν θα ήταν υποχρεωμένος να σκύψει αυτός και να ξαναρχίσει το παιγνίδι από την αρχή ως που να επιτύχει και αυτός να χτυπήσει άλλον για να γίνει και εκείνος γκατζιολάκι. /γκατζιόλι, δύνος, γάιδαρος/.

11. Που ήσουν Ντούρβα

Το παιγνίδι αυτό παιζόταν από 14-16 κορίτσια. Σχημάτιζαν ένα κύκλο κι έπαιρναν τη στάση οκλαδόν /κουκουνυλαστά/. Δυο κορίτσια/ υποψήφιοι χυνηγοί δεν εμπαιναν στον κύκλο. Το ένα από αυτά μετρούσε μια φορά τον εαυτό του και την άλλη το άλλο κορίτσι λέγοντας στιχάκι "Ένι μέμι ντούντου μένι τριαρδόν καζακόμ πιφ τα λεβάντα πιφ". Σε δποιο κορίτσι λεγόταν το τελευταίο πίφ εκείνο γινόταν χυνηγός. 'Εδενε σε μια πετσέτα έναν κόμπο και χυνηγόσει το άλλο κορίτσι γύρω από τον κύκλο προσπαθώντας να χτυπήσει με το ντουρά ενώ συγχρόνως το ρωτούσε: Πού ήσουν Ντούρβα; Στου μύλου. Τι άλιθις; Στάρι στάρι, κριθάρι κι σπυρί μαργαριτάρι. Τ' άλισις; Τ' άλισα. Τούφιρις; Τούφιρα. Μι τίνου ράχη; Μι τ' θκήσ' κι μι τ' θκήμ. Μένα ράχη μ' έπιασι καλάνι. Πάρι μια τζιαβίδα /μύδι/ κι ξύσταν. Ζύμουσις; Ζύμουσδ. Μ' έφκιασις κι μένα κλούρα; Σ' έφκιασα. Μι τι τ' ν' άλειψις; Μι τ' λέλιακα την κουτσλιά. Φέριμ' να φάου. 'Οσου να πάου στα πιδιά μ' τα σκλιά μ' την έφαγαν. 'Όταν πεί την τελευταία λέξη στέκεται πίσω από ένα κορίτσι του κύκλου. Στέκεται και το κορίτσι χυνηγός. Το κορίτσι που πίσω του στάθηκε η χυνηγημένη, σηκώνεται, πάειρνει το ντουρά από την πρώην χυνηγό κι αρχίζει να την χυνηγά προσπαθώντας να την χτυπήσει στην πλάτη. Το παιγνίδι επαναλαμβάνεται με την ίδια διαδικασία έως ότου παίξουν δλα τα κορίτσια.

Στιχάκια έλεγαν κι άλλα: " Σιδηρένιος κόπανος μ' έδιρνι μι σκδτουνι κι πάλι μι καλδπιρνι. Μι τραβούσι απ' τ' αφτέ κι έσκουζα σαν του γατί".

Τα κορίτσια έπαιζαν διάφορα παιγνίδια μόνο κατά τη Μεγάλη Σαρακοστή-επειδή τότε δεν γινόταν χορδς-τις γιορτές και τις Κυριακές. Τις καθημερινές ύφανταν στον αργαλειό ή έκαναν άλλες δουλιές. Τα κορίτσια δεν έπαιζαν ποτέ με αγόρια, ούτε και συνομιλούσαν.

12. Δέλιακα -Παντέλιακα

Δέλιακα παντέλιακα πούν τα ποδαρούδια σου;
Νά τα για, νά τα για, να τα για που κρέμουντι.

Δώστα μένα να τα φκιάσου, να τα φκιάσου μια ντιουντιούκα
να λαλώ του καλουκαίρι να χουρεύουν καλουγέροι.

Το παιγνιδάκι αυτό ήταν πολύ αγαπητό στα μικρά παιδιά αλλά και του σχολείου ακόμη. Το τραγουδούσαν την Άνοιξη, τον Μάρτιο, δταν περνούσαν οι πελαργοί σε μεγάλες ομάδες και πετούσαν κυκλικά και κατευθύνονταν στο Βοριά. Μόλις τα παιδιά αντιλαμβάνονταν τους πελαργούς έβγαιναν στην αυλή του σπιτιού ή του Σχολείου για τους μαθητές κι άρχιζαν το παραπάνω τραγουδάκι και με ρυθμικά βήματα ακολουθούσαν τη διεύθυνση των πελαργών.

Το τραγούδι αυτό το επαναλάμβαναν πολλές φορές ώσπου να εξαφανιστούν οι πελαργοί ή μέχρι να βαρεθούν. Η σκοπιμότητα του τραγουδιού ήταν:

α/ Να δίνει την ευκαιρία στις μάνες να διδάξουν στα παιδάκια τις συνθετικές των αποδημητικών πουλιών.
β/ Να ασκηθούν τα παιδιά στη μύηση του τραγουδιού και το ρυθμό, για το χορό.

γ/ Να ασκηθούν στην ομιλία τα πολύ μικρά παιδιά.

δ/ Να ασκηθούν στο ομαδικό παιγνίδι.

13. Έχασι μπάμπου τα κλειδιά

Έχασι μπάμπου τα κλειδιά πάει να τα γυρεύει
πάει σιαδώ πάει σιακεί
μέσ' στς κατζβέλας του βρακί.

Το παιγνίδι αυτό παίζεται από 5-10 παιδιά /αγόρια ή κορίτσια/ στην αυλή ή στο δρόμο της γειτονιάς, ως εξής: Αφού μετρηθούν τα παιδιά, δπούς μείνει τελευταίος αποσύρεται κάπου εκεί κοντά και κρύβει το πρόσωπο και τα μάτια. Όλοι οι άλλοι συμπάίκτες έχουν από νωρίτερα κατασκευασμένα τα κλειδιά σε μήκος 20-25 εκατ. και σε αριθμό 20-30, και τα οποία κρύβουν σε ένα μέρος και φωνάζουν : 'Αιντιιιι. Τότε ο κλειδάς πηγαίνει κοντά τους και διευθύνεται στα μέρη που θεωρεί ύποπτα έτι κρύφτηκαν τα κλειδιά. Τα άλλα παιδιά αμέσως αρχίζουν το παραπάνω τραγούδι ακολουθώντα τον πάντοτε στην προσπάθειά του να βρεί τα κλειδιά. Μόλις ο κλειδάς βρεί τα κλειδιά, όλοι σκορπούν τρέχοντας για να απομακρυνθούν ενώ αυτός ρίχνει τα κλειδιά. Όποιος χτυπηθεί γίνεται αυτός "μπάμπου" αλλιώς το παιγνίδι επαναλαμβάνεται. Παιδαγωγική σκοπός του παιγνιδιού είναι η άσκηση στην αντίληψη κιότητα των παιδιών και το πνεύμα της αμοιβαίας εμπιστοσύνης.

14. Δημητρό τρο τρο

Δημητρό τρο τρο πότι θα πάμι στου λουτρό
να σι κάμου νίτσι νίτσι να σ' αρέσι του κουρίτσι.

Τα λόγια αυτά τα έλεγαν τα παιδάκια δλα μαζί δταν ήθελαν να ειρωνευτούν κανένα άλλο ακάθαρτο παιδάκι. Παιδαγωγική σκοπιμότητα του παιγνιδιού ήταν να διδάξει στα παιδιά την καθαριότητα και να στιγματίσει την ακαθαρσία. Υπάρχουν και οι εξής παραλλαγές:

α/ Λία λία μπάρμπα λία πότι θα πάμι στην Τουρκία
να σι κάμου νίτσι νίτσι κ.λ.π.

β/ Ντων' Ντών' Κατσαντών' που κατούρσις του σιντόν'
κι μάνας σε μαλών' κι μπουμπά σ' σι καμαρών'

γ/ Γιάνν' Γιάνν' κατρουγιάνν' που κατούρσις στου φλιτζιάν'
κι μάνα σ' σι μαλών' κ.λ.π.

15. Μένα μπουμπάζουμ τσιλανακτοής κι τσιλανάκια δεν πουλάει.

Το παιγνίδι αυτό σκοπό είχε να ασκήσει την αντιληπτικότητα των παιδιών, την ταχύτητα ενέργειας και την δραστηριότητα, παίζεται δε ως έξης. Δέκα ή και περισσότερα παιδιά σχηματίζουν κύκλο με μέτωπο στο εσωτερικό και κάθονται σε καμιά πέτρα ή κουκουνιαστά δηλ. με λυγισμένα τα γόνατα. Τότε ένα απ' αυτά που ορίζεται με ένα συνθηματικό ή προαιρετικά, μένει δρθιο. Κάνει στο μαντήλι του κόμπο και αρχίζει να γυρίζει γύρω από τα παιδιά περπατώντας ρυθμικά και τραγουδώντας τα λόγια του παιγνιδιού. Τα άλλα παιδιά με ανοιχτές τις παλάμες πίσω στη ράχη και με λοξές ματιές παρακολουθούν σε ποιον θα αφεθεί το μαντήλι. Στη συνέχεια το παιγνίδι ακολουθεί τους κανόνες του παιγνιδιού "το λουρί".

16. Δικουχτού, πέντ' αυγά στουν ταβά

Δικουχτού πέντ' αυγά στουν ταβά κι άλλα τόσα στου ταψί πιε κουκόνα μ 'του κρασί, δεν του πίνου τσιλιμπί είνι κρίμα κι αντρουπή θα κατέβου στου τσιαρσί ν' αγουράσου μπουχασί να του φάου γω κι σύ, να βαφτίσου κουμπαρούδι να του πούμι Κουβρατούδι.

Όταν τα Σουφλιωτόπουλα έβλεπαν κανένα δικωχτούρι να κελαΐδει, μαζεύονταν αμέσως αφήνοντας κάθε άλλο παιγνίδι κι άρχιζαν δλα μαζί να τραγουδούν το παραπάνω τραγουδάκι ειρωνευόμενα τον τρόπο του κελαΐδήματος και τις κινήσεις του πουλιού. Το δικωχτούρι είναι ήρεμο πουλί και μοιάζει με τρυγόνι. Κάνει τη φωλιά του στα "σατσιάκια" δηλ. κάτω από τις στέγες των σπιτιών ή σε φηλά δένδρα πάντοτε μέσα στις πόλεις και τα χωριά.

Στο Σουφλί προπολεμικά υπήρχαν πολλά δικωχτούρια που κατά παράδοση είναι ευλογημένα πουλιά. Μεταπολεμικά σπάνιζαν. Κατά το 1930-32 ο αείμνηστος γιατρός Κ. Κουρτίδης έφερε δυο ζεύγη από το Διδυμότειχο και τα οποία είχαν αρκετά πολλαπλασιαστεί. Τα μεσολαβήσαντα δικαίως γεγονότα ο πόλεμος του 40, ο συμμοριτοπόλεμος, το τουφεκίδι και οι βομβαρδισμοί υπήρξαν αιτίες να εξαφανιστούν από τα ερειπωμένα σπίτια μαζί με δλα τα αγαθά.

17. Νταν- Νταν φίλι μήκου

Νταν νταν φίλι μήκου καρατζιά καρατζιά σεπετό σεπετό, ρύμπρο, στεφάνι μου, ρέγκο ρέγκο.

Ήταν ωραίο παιγνιδάκι και άρεσε πολύ στα παιδιά. Η παιδαγωγική του σκοπιμότητα ήταν η ασκηση της μνήμης, της προφοράς, και εν γένει της επιδεξιότητας. Παίζονταν από 5-10 παιδιά ως εξής: Ορίζονται ένας παίκτης αυθόρυμητα μάλλον ο δραστηριότερος ή ο εξυπνότερος. Κατόπιν δλοι κάθονται σε κύκλο με τις καρέκλες γύρω σ'ένα μικρό τραπέζι, συνήθως κάτω στην φάθα του δωματίου ή στην αυλή το καλοκαίρι ενώ συγχρόνως ακουμπούσαν τη γροθιά τους στη μέση. Αυτός που ορίστηκε άρχιζε να λέει το συνθηματικό τραγούδι, ενώ σε κάθε προφερόμενη συλλαβή χτυπούσε με τα δάκτυλα του δεξιού χεριού πρώτα τη δική του γροθιά από τα δυο μέρη/ από πάνω προς τον αντίχειρα και από κάτω προς το μικρό δάκτυλο/ και μετά με τη σειρά στο επάνω μέρος τις γροθιές δλων των άλλων. Σε δποιον τελειώσει η τελευταία συλλαβή του συνθηματικού, αυτός βγαίνει και αποσύρει τη γροθιά του. Το παιγνίδι επαναλαμβάνεται με τους υπολοίπους από τον ίδιο παίκτη, μέχρι να βγούν δλοι, οπότε ξαναρχίζει με την πρωτοβουλία άλλου παίκτη.

18. Ντάγκαλα καμήλα

Ντάγκαλα καμήλα που τα πλας τα μήλα.
Μεσ' στ' παπά τις πόρτις. Πέσου τα δίνεις.
Πέντι παράδις τφου τφου μασκαράδις.

Το τραγουδάκι αυτό και παιγνίδι το τραγούδησαν όλες ανεξαιρέτως οι παι-
λιές Σουφλιώτισσες μάνες, κρατώντας στα γόνατα τα μωρά τους. Ήταν για τα
μωρά 5-12 μηνών σαν νανούρισμα, για τα μεγαλύτερα δε του ενός έτους σαν
παιγνίδι. Στην πρώτη περίπτωση η μάνα έχοντας το μωρό στην κούνια και τα-
λαντεύοντάς την δεξιά και αριστερό, τραγουδούσε ρυθμικά, ακολουθώντας
τον χρόνο ταλάντευσης της κούνιας, φτάνοντας δε στη φράση τφου τφου μασκο-
ράδις, και πλησιάζοντας στην κούνια έφτυνε εικονικά το μωρό το οποίο ξε-
σπούσε σε γέλια. Στη δεύτερη περίπτωση δταν το μωρό ήταν αρκετά μεγάλο και
μπορούσε να κάθεται με τις δικές του δυνάμεις στα πόδια της μαμάς ή της
γιαγιάς το ανωτέρω παιγνίδι ήταν αρκετά προσφιλές. Παιδαγωγική σκοπιμό-
τητα ήταν η κίνηση, η αντίληψη, η άσκηση ομιλίας και η μύηση στο τραγούδι.

19. Ν' ήλιους κι βρουχή

Ν' ήλιους κι βρουχή παντρεύουντι φτουχοί
ν' ήλιους κι χιόν' παντρεύουντι γειτόνι
ν' ήλιους κι φιγγάρ' παντρεύουντι Βουλγάρι:

Πολύ απλό παιγνιδάκι που το έπαιζαν και τραγουδούσαν τα παιδάκια.
Παιδαγωγικός σκοπός η παρατηρητικότητα και ή αφορμή διδασκαλίας για τη
βροχή, τον ήλιο, το χιόνι κ.λ.π.

20. Βρέχ' βρέχ' κι χιουνίζ'

Βρέχ' βρέχ' κι χιουνίζ' κι τα μάρμαρα πουτίζ'
κι γάτα μαγειρεύ' κι πόντικας χουρεύ:

Και αυτό το παιγνιδάκι το έπαιζαν τραγουδώντας τα παιδάκια είτε αυθόρυμ-
τα οε χορό σχηματίζοντας μια ομάδα, είτε κατά διδασκαλία της μητέρας ή
της γιαγιάς με την ευκαίρια βροχής ή χιονιού.

21. Καίει καίει του ξιρό

Καίει καίει του ξιρό του ξιρό του κουλουκίθ'
κι ξιρή μαντζάνα.

Το παιγνιδάκι αυτό παιζόταν από τα παιδιά κυρίως από κοριτσάκια ευκα-
ριακά. Ενώ δηλ. ήταν συγκεντρωμένα κάπου, ένα από αυτά έβαζε στο κεφάλι
του άλλου ένα χαρτάκι χωρίς τουτο να γίνει αντιληπτό. Κατόπιν άρχιζε το
τραγούδι. Τότε δλα τα παιδιά έφαχναν με τα χέρια τα κεφαλάκια τους μή-
πως βρούν το χαρτάκι. Μόλις συνέβαινε αυτό δλα γελούσαν και το τραγούδι
σταματούσε. Παιδαγωγικός σκοπός η άσκηση της παρατηρητικότητας, της ετο-
μότητας, της φωνής και του μουσικού ρυθμού.

22. Ένας κόκουτας κι μια κουκουτζίνα

"Ένας κόκουτας κι μια κουκουτζίνα

Έχουν δυο πλακούδιας κι ένα πιτναρούδι:

Ποιος είνει;

Ωραίο παιγνιδάκι που παίζονταν στα νυχτέρια από μικρούς και μεγάλους
κ.ι. είχε σκοπό να ασκήσει στην αντιληπτικότητα. "Κόκουτας" είναι ο άν-
δρας, "κουκουτζίνα" η γυναίκα, "πλακούδιας" τα κορίτσια, "πιτναρούδια" τα αγόρια. Παιζόταν ως εξής: Στην ευχάριστη ατμόσφαιρα της συντροφιάς,
ένας μικρός ή μεγάλος, κάνει την αρχή και έχοντας στο νού του μια γειτο-
νική συγγενική ή κάποια διακεκριμένη οικογένεια της πόλης λέγει: 'Ένας
κόκουτας κ.λ.π. Οι άλλοι προσπαθούν να μαντέψουν ποιά οικογένεια έχει
δυο κόρες κι ένα αγόρι. Αυτός που θα το έβρισκε αφού έπαιρνε το μπράβο
άρχιζε να λέει ο ίδιος το τραγούδι και έτσι έπαιρναν μέρος δλοι της
συντροφιάς.

23. Μπάμπου δώσι φωτιά

Μπάμπου δώσι μ' φωτιά, έλα που την παραπάν γειτουνιά.

Μπάμπου δώσι μ' φουτιά. 'Έλα μπέ μέσα κι πάρι.

Φοβούμι να μη μη φάει του σκλή σ'.

Μη φουβάσι δε νι τίπουτα. Γαβ, γάβ.

Είναι παιγνίδι κυρίως για μικρά παιδάκια, με διδακτικό σκοπό την έμπνευση θάρρους και αποφασιστικότητας. Παίζονταν από 2 παίκτες ως εξής: Ο πρώτος κάθονταν απέναντι από τον άλλο προτείνοντας τα χέρια με τις παλάμες α-. νοιχτές. Ο δεύτερος ακουμπούσε τον δεύτερη του χεριού του στο κενό μεταξύ των μικρών και των παραμέσων δακτύλων λέγοντας: "Μπάμπου δώσι μ' φουτιά" Η μπάμπου έλεγε: 'Έλα που την παραπάνου γειτουνιά". Η ίδια ερώτηση και απάντηση δινόταν ώσπου να φτάσουν στο μεταξύ των δεικτών και αντιχείρων διάστημα οπότε ή μπάμπου έλεγε: έλα μπέ μέσα κι πάρι. Τότε απαντούσε ο δεύτερος : Φουβούμι να μη μη φάει του σκλή. Η μπάμπου έλεγε: Μη φουβάσι δε νι τίπουτα. Μπέ μέσα κι πάρι. 'Έτσι ο δεύτερος παίκτης αποφάσιζε και έβαζε την παλάμη του στο κενό των παλαμών της μπάμπους, αυτή σε έπιλανε το χέρι του ενώ συγχρόνως έλεγε: Γάβ, γάβ. Το παιγνίδι αυτό το έπαιζαν οι μάνες και οι γιαγιάδες με τα μωρά τους αλλά και οι νεοαρραβωνιασμένοι οι οποίοι έβρισκαν την ευχαίρια κατά τα υυχτέρια να πιαστούν λίγο από τα χέρια.

24. Φίλοι. φίλοι τι θα φάμι απόψι

Φίλοι φίλοι φίλοι τι θα φάμι απόψι.

Μελ' κι καρύδις. Μι τι θα σκιπαστούμι.

Μι του τσιουμπάν' την κάπα. Φλίτσι.

Πολύ ωραίο παιγνίδι, που το έπαιζαν τα παιδιά στα υυχτέρια δταν οι μεγάλοι έπιλαν και χόρευαν. Διδάσκει την ετοιμότητα της σκέψης και την ταχύτητα της αντίληψης. Παίζεται ως εξής: Πέντε -δέκα παιδιά κάθονται κυκλικό και ένα από αυτά που ορίζεται μάνα, προτείνει το αριστερό του χέρι με την ημίκλειστη παλάμη προς τα κάτω. Τα άλλα παιδιά βάζουν τον αντίχειρά τους κάτω από την παλάμη της "μάνας". Τότε αυτή αρχίζει να πιάνει με τον αντίχειρα του δεξιού χεριού το πάνω μέρος της παλάμης ενώ συγχρόνως απαγγέλει ρυθμικά το παραπάνω κείμενο του παιγνιδιού. Μόλις φτάσει στη λέξη "φλίτσι" αποσύρουν δλος γρήγορα τα δάκτυλά τους. Η μάνα πάλι κλείνει την παλάμη και αν προλάβει και πιάσει το δάκτυλο κάποιου συμπαίκτη, τότε γίνεται εκείνος μάνα και το παιγνίδι επαναλαμβάνεται. Το παιγνίδι έχει και τις εξής παραλαγές: 'Άλλοι φίτσι φίτσι και παλληκαρίτσι, τι θα φάμι απόψι κ.τ.λ. - 'Έλληνους παντέλληνους μι του σπαθί μι του γυαλί μι την κουρφή στου φίλου, άρτα σκαρλάντα, πέσι κλείσι. Σφίκ.

25. Τσίντσιρι μίντσιρι

Τσίντσιρι μίντσιρι πουν' τα τσίντσιρούδια σ'.

Τα πήραν τα πηδούδια. Πουν' τα πηδούδια.

Παν στου σπίτι! Πουν του σπίτι! Τούκαψι φουτιά.

Πούν' τ' φουτιά. Τ' τσούφσι βρουχή.

Πούν' τ' βρουχή. Τν' ίπχι παλιόβουλδους.

Πούν' τις Παλιόβουλδους. Πάει στου κιχρί.

Πούν' του κιχρί. Τδραγαν τα πλιά.

Πούν' τα πλιά. Παν' στου Διμότικου

ν' αγοράσουν γκαλιτσούδια μι τα κόκκινα πιτσούδια.

Το παιγνιδάκι αυτό είχε σκοπό να ασκεί τη μνήμη των παιδιών και παίζονται κυρίως από κοριτσάκια. Το έλεγε ένα ενώ τα άλλα πρόσερχαν μη κάνει κανένα λάθος. 'Υστερα το επαναλάμβανε άλλο μέχρι και το τελευταίο.

26. Τι γλέπες

Τι γλέπες; Ουρανδ. Τι πατάς; Γης.

Τι τρως; Ψουμέ κι αγγούρι.

Πάρ' κι μένα τουν καμπούρι.

Παιζόταν στο ύπαιθρο, κυρίως από αγόρια, με σκοπό τη μυική άσκηση. Δυο παιδιά στο ίδιο θόρος στέκονταν δρθια ράχη με ράχη. Ένωναν τα χέρια τους στους βραχίονες, έσκυψε ο ένας και έτσι συμπαρέσυρε και τον άλλο ώστε να βρεθεί να αιωρείται στη ράχη του και ρωτούσε: Τι γλέπες κ.λ.π.

27. Πίλι πίλι κόσκινι

Πίλι πίλι κόσκινι πάει μάνα σ' για νιρδ κι μπουμπάς στου χουράφ' πέσει να μη σι φάν' τα μαύρα σκλιά.

Το παιγνίδι αυτό διασκέδαζε πολύ τα παιδιά που δεν μπορούσαν να καταλάβουν τι να συμβαίνει ώστε με τα μαγικά αυτά λόγια να κοιμάται το κοτόπουλο. Παιζόταν ώς εξής: 'Ένα παιδί έπιανε το κοτόπουλο και ανασηκώνοντας τη φτερούγα του έβαζε το κεφάλι του πουλιού κάτω απ' αυτήν πιέζοντάς την ελαφρά. Στη θέση αυτή κουνούσε μαλακά το κοτόπουλο με τα δύο χέρια στον αέρα δεξιά αριστερά τραγουδώντας τα παραπάνω λόγια μια έως δύο φορές. Κατόπιν το άφηνε προσεκτικά κάτω γυριμένο προς την πλευρά που ήταν το κεφάλι του πουλιού. Έτσι παραδόξως το κοτόπουλο κοιμόταν και έμενε ακίνητο μέχρι που κάποιος θα το μετακινούσε.

28. Που κούκουζπου άνιμους

Το παιγνίδια αυτό δεν ήταν άλλο από το γνωστό "Ο παπάς". Παιζόταν μεταξύ δύο ομάδων παιδιών για να περνά η ώρα ή για να δοκιμάζουν την τύχη τους. Παιζόταν ώς εξής: 'Ένας κρατούσε στα χέρια του ένα μικρό αντικείμενο. Έβαζε τα χέρια του πίσω στη ράχη, σε τέτοια θέση που να μην τον βλέπει κανείς. Κρατούσε το αντικείμενο σε μια από τις χούφτες του και κλειστές δπως ήταν τις έφερνε μπροστά και τις έδειχνε. Τότε ένας από τη συντροφιά έδειχνε χτυπώντας ελαφρά μια άπο τις χούφτες δπου νδμιζε δτι ήταν το αντικείμενο. Εάν είχε επιτυχία επιδοκιμάζονταν και έκαιζε αυτές το παιγνίδι ή αφελούνταν η δική του ομάδα.

29. Κόμπους

Παίζονταν από μικρή συντροφιά 3-4 παιδιών προκειμένου να καθοριστεί ποιος θα "κλείσει" στο κρυφτό ή και από μεγάλους για να καθοριστεί ποιος θα κεράσει την παρέα ως εξής: 'Έβγαζε ένας το μαντήλι του και έκανε στη μια γωνία του τετραγώνου ένα κόμπο. Κατόπιν μάζευε δλες τις γωνίες κρυφά και τις έδειχνε στη συντροφιά ένω ο κόμπος ήταν αθέατος στην κλειστή του χούφτα. Όλοι τότε έπιανα από μία άκρη και συγχρόνως αφήνονταν το μαντήλι να αναπτυχθεί. Σε δποιον τύχεναι ο κόμπος έχανε και ακολουθούσαν ζωηρά γέλια.

30. Μπάρμπα μπάρμπα τι σκαλίεις'

Μπάρμπα μπάρμπα τι σκαλίεις'

'Έχασα ένα βιλουνάκι μ' κι του φαλιδάκι μ.'

Τι θα ράψεις'. Του σακκουλάκι μ.'

Τι θα ταΐσεις. Τα πλούδια μ.'

Παίζονταν με πολύ διάθεση από τα παιδάκια ως εξής: 'Ένας κρατώντας μια βεργούλα έσκυψε στο έδαφος και έκανε πως σκαλίζει. Τα άλλα παιδιά περιτριγυρίζοντάς το ρωτούσαν τα παραπάνω λόγια. Τα παιδιά έτρεχαν εδώ και εκεί για να απομακρύνθούν ενώ ο "μπάρμπας" έριχνε το ξυλαράκι και δποιος χτυπιόταν γινόταν αυτός "μπάρμπας" και το παιγνίδι επαναλαμβάνονταν

31. Μπάμπου μπάμπου που θα πάει.

Μπάμπου μπάμπου που θα πάει.

Στην Ικκλησιά πηδιά μέ.

'Ας έρθουμε κι μείς.

Ελάτε αμα να μη προυγκίστε τα πλούδια μέ.

Ξειου ξειού

Παίζονταν από 5-10 παιδιά ιδίως κοριτσάκια. Ένα από τη συντροφιά ορίζονταν ως "μπάμπου" και κρατώντας μια βιργούλα περπατούσε καμπουρωτά ακουμπώντας τη βεργούλα. Τα άλλα παιδιά μιμούνταν τις κινήσεις της "μπάμπους" την ακολουθούσαν λέγοντας τα παραπάνω λόγια. Με το επιφώνημα ξειού ξειού έτρεχαν δλανα απομακρυνθούν ενώ η μπάμπου έτρεχε και αυτή να προλάβει και να κτυπήσει ένα από τα παιδιά. Όταν συνέβαινε αυτό μπάμπου γίνονταν το παιδί που χτυπιόνταν και το παιγνίδι επαναλαμβάνονταν πολλές φορές.

Συνθηματικά αρχής των παιγνιδιών

Με την παράδοση έχουν μείνει ορισμένα ρυθμικά λόγια που έλεγαν τα παιδιά πριν αρχίσουν τα παιγνίδια τους. Αφού σχημάτιζαν ένα κύκλο, ένας ο μεγαλύτερος ή ο πιο δραστήριος άρχιζε με αρκετά δυνατή φωνή να απαγγέλει ένα από τα καθορισμένα συνθηματικά αρχής των παιγνιδιών ακουμπώντας με τα δάκτυλα της ανοιχτής παλάμης του δεξιού χεριού στο στήθος δλα τα παιδάκια που θα έπαιζαν. Μόλις έφτανε προς το τέλος ο ρυθμός επιβραδύνονταν και σε δποιον έπεφτε η τελευταία συλλαβή αυτός θα έπαιζε κάποιο ρόλο του παιγνιδιού δπως είχαν προκαθορίσει. Τα συνθηματικά αυτά ήταν τελείως ασυνάρτητα και με γρίφους που συμπληρώνονταν από γενιά σε γενιά με διάφορες παραλλαγές. Γενικά ήταν μικρά ποιηματάκια χωρίς αυστηρη ομοιοκαταληξία. Μερικά απ' αυτά δπως τα θυμούνται οι ηλικιωμένοι ήταν:

1. Ω αντάρα κακαντάρα, που θα πάει μουρή γαϊδάρα.
Πάου δω, πάου κεί μέσ' στου ρέμα του βαθύ,
είδα λύκου να χουρεύει κι αλπού να συγκαθίσει,
τσιουμ μάνα του πουλάκι, του λαγού του πουδαράκι.
2. 'Ένι μένει ντουντουμένι, τρία ρομ καζακόμ,
πιψ' τα λεβάντα, πίψ'.
3. 'Ένι μένι τσίνι τσίνι, τσικουλάτα αραβίνα μαραβίνα,
εν τιου τιουνά, βαρουκά, της αρχή, ξαναρχής.
4. Τσιουμ τσιουμ που πουλώ κι σταφίδα που πουλώ
περέντα πιρέντζα, τι γυρεύεις διάβουλι.
Γυρεύου δω γυρεύου κεί, γυρεύου κόκκινη σαΐτα
να βαρέσου του πουλί που έφαγι του μάστουρ
τσιουμ μπαμπαρέτα, χάψι μια φιλέντζα.
5. 'Ένι μένι να σάνα κισανά, εκ μπιφ ικί μπουστάκι μπουστάκι
στάμπα στάμπα γιοκ μπιφ ικί μπιφ ικί γιοκτουλές γιοκτουλές.
6. 'Ένι μένι ντοντουμένι τρία ρομ καζακόμ κιλιμάτα κιλιμός
τσικιράκ μικιράκ λεμ μπεμ στικ.
7. 'Έντε Ντένο σαρακαντίνο σδρακαντίνο και μπίλι μπίλι μπον
κανανέ κανανέ βαν δαντέλλα βαν κουρδέλλα
τα φώτα που φουρείς άχλι μπάχλι έβγα σύ.
8. Ντο ντό καραντό, δποιους θ' απουμείν' ιδώ
θα τους φέρει του φέρει κι του καραφίδι
κούφιου καρύδι κούφιου καρύδι.
9. Του φουμέ του λέν μπα κι του κόκκαλου μπαμπές
κι τη γάτα γκαζουλίνα που πηγαίνει στην κουζίνα

κι φουφάει από την πείνα.

10. Νταν νταν ποιος πέθανι καλέ. Μια γατίτσα λαδουμένη. Ποιος τη λάδουσι καλέ. Γω την πήγα στου γιατρό κι της έδουσι κινίνου κι μου είπι δεν του πίνου κι της έδουσα καπέλου κι δεν είπι ευχαριστώ.
11. Ντο ντό κράντο, μην το πάρεις απ' ταστήθη των πλευρών άρα μπασαλή κουφέτα, αρασαλή ντο ντο κρα μ ντο ντο κ.α.
12. Ανέβηκα σ' ένα βουνό κι είδα ένα γουρούνι του χοίταξα καλά καλά και δεν μούδειξε τη μούρη γω γω συ θα φιλάς συ του καλδ πηδί μέσ' στη φυλακή.
13. Πήραμι κανόνια για να πουλιμήσουμι την Αγγλία τη Ρουσία. Πόσα πήραμι.
1,2,3, 8,9,10.
14. 'Αλλα μπάλα πουρτούκαλα, ίστα πίστα τσιαμαυρτζιδηκ τσιοκ-μποκ, τίκα τσιοκ.
15. 'Ενι μένι ντοντούμενι τρία ρομ καζακόμ κιλιμέτσα κιλιμέν, λέμπε μπεμ, τσίκ, λέμπε μπεν τσίκ.

'Άλλα παιγνίδια που έπαιζαν στο Δουφλί

1. Δραμάν τόπι
 2. Καφ' τζιτζέ πινέρ
 3. Γκτσουνάρς
 4. Κλέφτδις
 5. Του μπάσ'
 6. Ιατλαγκούτσια κι κιθρουμπόμπουλα
 7. Αμπίδια τα σιμπουτά
 8. Ατσιαλίνια ματσιαλίνια
 9. Του ντβαρούδ'
 10. Τα τσινιά
 11. Χρυσή βιργίτσα
 12. Κόπτσια
 13. Κουτσό
 14. Κρυφτό ή Φήθικει
 15. Σχοινάκι
 16. Τσιανακτοσήρι
 17. Γκατσιολάκια
-